

Delovati združevalno je zame zakon

Pogovor z Žarkom Trušnovcem

Žarko Rovšček

Lahko bi se pogovarjala le o alpinizmu, saj je na vrhuncu udejstvovanja v osemdesetih in devetdesetih letih preteklega stoletja skupaj s soplezalci odkrival zadnje skrivnosti primorskih sten; organiziral in vodil je tudi številne odprave v Ande. A Žarko Trušnovec, magister psiholoških znanosti in načelnik postaje Gorske reševalne službe (GRS) Tolmin, nam lahko danes o svojem z gorami povezanim življenjem pove še veliko več.

Ze vrsto let ga prepleta s poklicnim in humanim delom v GRS. Za dobrohotnim nasmeškom se skriva neizprosni borec v stresnih preizkušnjah življenja, tako v najožjem krogu kot širše. Je strokovnjak, ki znanje in izkušnje o teh manj srečnih platih življenja posreduje tudi drugim. Po navadi te borbeno pozdravi z značilnim "smrt fašizmu" in s tem izžareva brezmejni aktivizem, predanost prostovoljstvu in človekoljubju, ki ga nosi iz ene reševalne akcije v drugo. Ko mu enako borbeno odzdraviš, se misli in pogled srečajo. To je dovolj za začetek najinega pogovora v zgljedno urejenih prostorih postaje GRS Tolmin, kjer si je prizadeval posušiti premočeno opremo po reševalnih akcijah. Letošnje deževje in številne nesreče reševalcem ne prizanašajo. Ne gre za hobi, niti zgolj za obliko prostovoljne obveznosti; že dolgo časa gre predvsem za način življenja reševalcev in njihovih najbližjih.

Letos si prejel plaketo Občine Tolmin za dolgoletno delo na področju prostovoljstva

in humanitarnih dejavnosti. Kakšni so bili tvoji občutki ob podelitvi priznanja?

Nisem ga pričakoval in ga resnično jemljem kot priznanje dejavnosti in vsem, s katerimi sem sodeloval ali še sodelujem. Veliko jih je, ki so na tem področju skozi leta vložili najmanj toliko truda kot jaz. V GRS dejavnost posameznikov niha. Nekdo je nekaj let zelo aktiven, potem pa pridejo običajne družinske obveznosti. Po 5–10 letih se običajno spet vrne med nas. To, da nam nikoli ne zmanjka ljudi, je fenomen. V GRS smo na področju prepoznavnosti veliko storili, kar je gotovo tudi zasluga širšega pogleda vodstva občinske civilne zaščite, kjer štab res dobro

1 Žarko Trušnovec Foto: Miljko Lesjak
2 Na prvem mestu je skrb za ponesrečenca. Foto: Miljko Lesjak

deluje. Nismo toliko boljši od drugih, le razmere so nas izučile.

No, vendarle gre tudi za priznanje tebi osebno. Kot član AO Kranj in nato Soškega AO si svojo alpinistično dejavnost začel ob koncu sedemdesetih let preteklega stoletja. Si v hribe hodil že prej?

Začel sem hoditi kot četrtošolec, v gimnaziji pa sem s sošolcem, ki je že malo plezal, začel lesti popolnoma na divje, brez znanja in opreme. Te avanture se popolnoma zavedam šele sedaj. Peter

Markič iz Kranja, sošolec na fakulteti, mi je dal vedeti, da bi bilo dobro opraviti alpinistično šolo. Takrat so jo vodili še alpinisti, kakršni so bili Nejc Zaplotnik, brata Štremfelj, Tomo Česen idr. Imel sem srečo, ker se je leta 1979 pripravljala odprava AO Kranj Alpamayo 79, hkrati pa so bili štirje vrhunski kranjski alpinisti člani odprave na Everest. V andski odpravi je tako nastal prostor še za kakšnega *fazana*. Od doma smo šli isti dan, ko sta Andrej in Nejc priplezala na Everest.

Leta 1982 si vodil prvo primorsko alpinistično odpravo na Aconcagua. Zahtevna Jugoslovanska smer v njeni južni steni je še danes občudovanja vredno dejanje. Kaj je botrovalo zamisli o odpravi?

Aconcagua je bila od ideje do izvedbe projekt Pavla in Petra Podgornika, drugi smo pri tem pomagali. Odprava spada še v tiste stare čase, ko so bile osebne ambicije podrejene skupnemu cilju. Uspeh ni izostal: poleg prvenstvene Jugoslovanske (brata Podgornik, Rejc, Gantar) sta dve navezi preplezali še Francosko (Biščak, Škamperle, Svetičič, Černilogar) in Poljsko smer (Likarjeva, Slapernik, Felc, Olenik in Škapin), Aljančič pa je prišel po normalni smeri na vrh. Z zdravnikom, dr. Andlovicem, oba sposobna priti na vrh vsaj po normalni smeri, sva se na koncu popolnoma podredila skupnim ciljem. V bazi sva vzdrževala zvezo z delujočimi navezami. Šest noči sva prebila z njegovimi dogodivščinami iz druge svetovne vojne. Iz stene so se zadnji vrnili plezalci iz Jugoslovanske smeri. Poškodb ni bilo, zato sva z zdravnikom pomagala drugim odpravam, ki so se vračale z Aconcague. Spomini na ta doživetja imajo prav posebno mesto. Šele pozneje, v Buenos Airesu, smo spoznali vrednost našega dosežka, ko so nam argentinski rojaki ponosno rekli: "Slovenci smo preplezali smer v Aconcagui, ki je Francozi niso zmogli."

Kaj te je v Andih najbolj pritegnilo? Morda bi izpostavil vaše (svoje) največje dosežke.

Primerjal sem svoje vtise z vtisi udeležencev himalajskih odprav. Himalaja zahteva neprimerno več časa in denarja pa tudi uspeh se večkrat izmuzne. Andi so odprto področje, brez pristojbin za vrhove. Imajo sorazmerno bližje (lažje) dostope, stabilnejše vreme, možnost doseganja vrhov s plezanjem po različnih smereh je v celoti veliko bolj enostavna. Tam sem se počutil kot doma. Zame

najuspešnejša je bila odprava leta 1986, ko sva s Slavcem Svetičičem preplezala smeri v južni steni Kitaraja in južni steni Jirishanke, ki mi še danes veliko pomenita. Največji dosežek Tolmincev in Idriččanov v Boliviji leta 1983 je bil osrednji del zahodne stene Huayna Potosija, ki je bil eno leto brez padavin, zato je viseči ledenik miroval. Idejo zanjo nam je po uspehu v dveh smereh Illampuja in Tiquimanija zaupal Franz Laznik, v Boliviji živeči Slovenec.

in oblikovala zelo dobro podlago. Nekoč je veljalo, da smo pač gorski reševalci in naj za druge nesreče skrbijo drugi. V zadnjih trinajstih, štirinajstih letih se je stvar izrazito spremenila. V Jankovem zadnjem letu načelnštva smo imeli osemnajst intervencij, moje prvo leto petindvajset, nato je število naraščalo vse do predlanskih sto. Z nekdanjih petnajst akcij na deset let smo prišli na povprečje blizu sedemdeset. Dobro je imeti razmeroma samostojne reševalne

Delo GRS, kjer si že od leta 1981, zadnjih trinajst let tudi kot načelnik, te ob poklicnih obveznostih popolnoma prevzema. Do sredine avgusta ste se toliminski reševalci 63-krat odzvali klicu na pomoč, številke pa žal dnevno naraščajo. Kaj pomeni pri taki obremenjenosti biti načelnik postaje?

Vizije Janka Korena, mojega predhodnika, imeti skupine reševalcev po raznih krajih in veliko število reševalcev, dolgo časa nismo razumeli. Vzdrževal je vojaški red, obenem pa je bil dobričina, saj je dopuščal marsikaj in postavil pravilne prioritete. (Ko smo v vlogi reševalca, ne razpravljamo o politiki.) Z zdravnikom, dr. Andlovicem, sta postavila skrb za ponesrečenca na prvo mesto

skupine, ki odlično poznajo svoj teren. Socialno in geografsko različne skupine bogatijo psihološki značaj postaje: kobariško moštvo je npr. čisto posebna socialna skupina, sedemdeset kilometrov oddaljeni Ajdovci nam dajejo neko širino in prinašajo mediteranski duh. (*smeh*) Lahko bi delovali tudi samostojno, a o tem ne razmišljajo, saj bi bili z desetimi intervencijami na leto nekje na repu. Pripadnost naši postaji v slovenskem merilu šteje veliko več. Tudi pri nas nismo razmišljali o samostojnem društvu. Uspešneje delujemo znotraj PD Tolmin. To, da se v službenem času ne morejo vsi odzvati na poziv, počasi postaja vse večji problem. Še dobro, da ima večina reševalcev v podjetjih ugled

3 Žarko Trušnovec med poukom prve pomoči Foto: Miljko Lesjak

4 Pri mlajših je pomembno, da se navdušijo nad naravo. Foto: Miljko Lesjak

V takih primerih vedno nekdo ostane na postaji, bdi nad radijskimi in telefonskimi zvezami, ima stik z zdravstveno in po potrebi s komunalno službo, policijo, posadko helikopterja itd. Vedno, ko pokličemo na pomoč helikopter, sprožimo tudi klasično akcijo. V pol ure, kolikor helikopter potrebuje do mesta nesreče, se lahko ponesrečencu že precej približamo ali mu celo nudimo prvo pomoč. Včasih se za pomoč pri orientaciji helikopterski posadki z Brnika pridruži še naš reševalec. Zaključek akcije mine v pospravljanju in zamenjavi poškodovane opreme, razgovoru z novinarji, pisanju poročil in potrdil za izplačilo potnih stroškov itd. Ob hujših nesrečah opravimo pogovor z reševalci, še posebej, če so začetniki. Ljudje bi morali biti na prvem mestu, čeprav se v GRS velikokrat daje prednost opremi.

Poseben del tvojega dela so planinski tabori za mladino, zadnja leta pa tudi za družine gorskih reševalcev. Ali lahko slednje, skupaj z družabnimi srečanji, razumemo tudi kot posebno obliko tim bildinga? V čem je njihov smoter in kakšno je tvoje zadoščenje?

Letos bom imel skupaj petnajst taborov (vse dosedanje je obiskalo nad osem tisoč mladih) kot organizator in vodja programa ali kot predavatelj (predstavitev GRS, prva pomoč, vodenje tur ...). Namenjeni so nadarjeni mladini, študentom biologije, šoli v naravi, raznim športnim pripravam, kolesarstvu, družinam reševalcev ipd. Pri družinah reševalcev gre res za *tim bilding*. V osnovi je to še vedno predvsem planinski program (prva pomoč, orientacija, prehrana ...). Otroci se ne morejo učiti le v šoli, potrebujejo vzornike. Povabim uspešne in zanimive ljudi, da jim predstavijo svoj študij, delo, poglede itd. Tako se lažje odločijo za svojo življenjsko pot.

Kaj danes še predstavlja otrokom avtoriteto? Starši, politiki? Televizija žal širi predvsem negativne vzorce in se vse bolj amerikanizira. Pri mlajših je pomembno, da se navdušijo nad naravo, da so proči od računalnikov. V šoli je zelo malo praktičnega dela. Otroci ne znajo več nobene stvari prepoznati z vonjem. Smoter taborov je tudi usmerjanje v delo za druge ljudi. Nasilja med mladimi se ne da preprečiti le s prigovarjanjem.

in jim dovolijo odhod na akcijo – tudi zaradi tega, ker smo ostali znotraj planinskega društva. Za nami stoji trinajst planinskih društev in več občin na našem območju. Tako smo veliko lažje zbrali denar za nujno potrebno dodatno reševalno vozilo.

Moje vprašanje je mišljeno bolj osebno.

V osnovi sem šlampast glede reda, zapiskov na računalniku itd., v težkih in nejasnih preizkušnjah pa delujem urejeno in umirjeno. Verjetno to ne bo šlo v nedogled. Res pa je tudi, da so zadeve dobro organizirane. Včasih smo pri posamezni intervenciji uporabili najboljše ljudi in opremo, danes, ko imamo tudi več zaporednih ali celo istočasnih pozivov, je drugače. Ko se javi prvi inštruktor, gre v akcijo, drugega pa zadržimo (lahko tudi doma) do naslednjega poziva. Včeraj sem npr. posredoval klic preko pozivnikov. Oglasilo se je deset

reševalcev, v akcijo so šli trije; torej gre za skrajno racionalnost. Za konkretno delo je vedno treba izbrati pravega človeka in ne početi vsega sam. Imamo štabni način vodenja, čeprav končno odločitev nazadnje sprejme eden.

Kako v poletni gostoti nesreč mine vaš običajen dan ali teden?

Tisti, ki večino stvari vodimo, usklajujemo svoje dopuste, da je vedno vsaj eden dosegljiv. Temu po možnosti podredimo tudi ritem dela v službi. Večina pozivov je v drugi polovici dneva. Svojo osebno opremo imamo vedno pri sebi, v avtu. Do ponesrečenca gredo vedno tisti, ki so najbližji, na začetku eden do trije. Velikokrat vključimo lokalne poznavalce, oskrbnike koč, lovce, domačine. Avgusta letos je bilo šestnajst intervencij, tudi do štiri na dan, kar organiziranje dodatno zaplete. Letos se je že 16-krat zgodilo, da smo imeli vsaj po dve intervenciji na dan.

Potegniti jih je treba iz sveta, ki jih je do tega privedel. Pri prvi pomoči otrok izve, da poškodbe bolijo. Največje zadoščenje pri delu mi dajejo ugodni odzivi mladih, npr., ko nekdo tudi po zaslugi take vzgoje postane zdravnik. Zadoščenje je tudi to, da nekdanji udeleženci želijo podobne tabore za svoje otroke. S poukom prve pomoči v šoli je možno dobro obvladovati primere patološke agresivnosti. Vodilni v razredih so žal pogosto tisti, ki delujejo negativno. Letos sem imel v programu prve pomoči 36 otrok. Ob učenju večšin se otroci humanizirajo in socializirajo, naravni vodje se lahko uveljavljajo v pozitivnih stvareh, v pomoči drugim. Gre za pozitivno spodbudo.

Tvoji stiki z gorskimi reševalci v Bosni trajajo že nekaj let. Kaj lahko poveš o njih?

Anes Voloder s postaje GRS v Mostarju je hotel na vsak način nakazati nekaj denarja za naš reševalni avtomobil in imel je velike težave. Nam so po informaciji na Facebooku nakazali denar iz Avstralije in Kanade, iz Bosne pa Anes. Po njegovi udeležbi na gorskem maratonu v Podbrdu smo vzpostavili tesnejše stike. Ob slabem delovanju njihove države ima tudi njihova GRS veliko težav. Tam je žal preveč pomemben podatek, katere narodnosti je ponesrečenec. Spremembe je mogoče pričakovati samo na ravni civilne družbe, na politike ne morejo računati. Naši stiki so družabni in tudi strokovni. Letos so se skupne vaje udeležili reševalci s postaj GRS Mostar, Konjic, Sarajevo in Zenica. Anes deluje združevalno, ne drži samo za svoje, kar je tudi zame zakon.

Svoje izkušnje prenašaš tudi na pripadnike različnih enot civilne zaščite.

Kot predavatelj sodelujem v poklicni gasilski šoli na področju dolgoročnega upravljanja s stresom. S krajšimi, enodnevnimi predavanji sodelujem tudi v preventivnih programih za druge reševalce: kinologe, potapljače, gorske reševalce idr. V sklopu sil za podporo civilni zaščiti sem član

in vodja skupine štirih psihologov službe za psihosocialno pomoč. Izobražujemo in pomagamo reševalcem v primeru večjih nesreč. Tam, kjer so imeli šefi razumevanje (poklicne gasilske enote, operativne enote na centrih CZ), so usposobili ljudi, ki kot zaupniki skrbijo za obvladovanje post-travmatskih stresnih sindromov med reševalci. Ponekod v svetu imajo v kulturi reševanja vgrajen pogovor takoj po akciji, pri nas pa je še veliko mačizma. Včasih je bila smrt del življenja, današnji mladi ljudje pa se z njo doma ne soočajo, zato včasih potrebujejo strokovno pomoč.

Zadnja leta veliko ur preživiš tudi na gorskem kolesu. Je to zgolj način krepiteve telesne vzdržljivosti ali še kaj več?

S kolesom sem spoznal kraje, ki jih sicer ne bi nikoli. Pred tem sem poznal tretjino našega reševalnega območja, sedaj pa tudi reševalno območje sosedov, kolegov iz Gemone (Italija). Včasih me celo pokličejo za nujne informacije o Benečiji, Reziji in Terskih dolinah. S kolesom si hitrejši in greš tja, kamor bi bilo peš predaletč, z avtom pa je nedostopno. Dobrodošlo je tudi prizanašanje sklepom, še posebej ob sestopu. Kolesarjenje se dobro ujema z reševalskim načinom življenja: jutraj opraviš turo, do dvanajste ure si največkrat že nazaj, ob enih pa so že prvi klici na pomoč. To velja predvsem za padalce, v veliki meri pa tudi za gorske nesreče. Planinci po navadi takrat sestopajo in zaradi utrujenosti so nesreče pogostejše. Na kolesarskih taborih, ki jih organiziram za družine reševalcev, je dobro poskrbljeno tudi za družabnost. Za kolesarsko turo potrebuješ manj vodnikov, potek laže prilagajaš vremenu in zmogljivostim posameznikov. Nekateri prihajajo na naše tabore pri Mostu na Nadiži že deset let, pa ne zmanjka poti. Vedno doživimo kaj novega. ○

Čez nekaj minut je telefonski poziv sprožil novo reševalno akcijo, eno izmed številnih letos. Naj še vrtam vanj, kako mu mine običajen dan, teden? Gre za način življenja ...

230
fotografij
.....
240
strani

MONOGRAFIJA, KI NAŠ ALPINIZEM IN SLOVENCE PRVA POSTAVLJA NA MEDNARODNI GORNIŠKO-KNJIŽNI ODER

REDNA CENA: 27,00 €

ZNIŽANA CENA: 22,90 €

Znižana cena velja od 1. 11. do 31. 12. 2014.

✉ info@friko.si ☎ 041 393 763
🌐 www.friko.si